

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
KRYETARI

Adresa: Rruga "Abdi Toptani", Tiranë; Tel-Fax: 04-228485
E-mail: bleskaj@klsh.org.al; Web-site: www.klsh.org.al

Nr. 424/Prot.
13

Tiranë, më 31/12/2019

V E N D I M

Nr. 178, Datë 31/12/2019

PËR
EVADIMIN E MATERIALEVE TË AUDITIMIT TË PERFORMANCËS
"Performanca e Kopshteve dhe Çerdheve"

Në zbatim të planit vjetor, Kontrolli i Lartë i Shtetit, në kuadër të përmbushjes së funksionit të tij Kushtetues, zbatimit të Udhëzimeve dhe Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit (INTOSAI, EUROSAL, etj.), sipas programit të auditimit nr. 424/4, datë 19/10/2019, realizoi auditimin e performancës me temë "Performanca e Kopshteve dhe Çerdheve". Ky auditim u ushtrua në Bashkinë Tiranë, Bashkinë Vlorë dhe Qendrën Ekonomike për Zhvillimin dhe Edukimin e Fëmijëve Tiranë. Pas përfundimit të punës paraprake audituese u përgatit programi i auditimit. Në përfundim të punës audituese në terren, me shkresën nr. 424/10 datë 26.11.2019 iu dërgua projekt-raporti i auditimit institucioneve subjekt auditimi.

Në përfundim, pasi u njoha me raportin përfundimtar të auditimit dhe *projekt-vendimin* e paraqitur nga grupi i auditimit, të Departamentit të Auditimit të Performancës, shpjegimet e dhëna nga subjektet e audituara, mendimin për cilësinë e auditimit nga Kryeaudituesi, Drejtori i Departamentit të Auditimit të Performancës, Drejtori i Drejtorisë së Zbatimit të Standardeve dhe Sigurimit të Cilësisë dhe Drejtori i Përgjithshëm, në mbështetje të nenit 15, shkronja "c" të Ligjit nr. 154/2014, datë 27.11.2014, "Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit":

KONKLUDOVA

Ky raport auditimi, ashtu siç vihet re edhe nga piramida e pyetjeve, është konceptuar ta vlerësojë performancën e shërbimit në kopshte dhe çerdhe në dy drejtime, atë të

mbështetjes nga kuadri rregullator dhe atë të plotësimit të objektivave konkrete në ofrimin e një shërbimi të tillë. Sa i takon drejtimit të parë, vlerësim i cili lidhet me plotësinë dhe qartësinë e të gjithë akteve ligjore e normative në fuqi, apo nivelit të prioritetit që i është dhënë këtij shërbimi në qytete e marra në shqyrtim Tiranë dhe Vlorë me objektiva strategjike konkrete, në mënyrë të përmbledhur rezultoi se asnjë nga Bashkitë nuk i ka kushtuar vëmendjen e duhur këtij shërbimi kaq të rëndësishëm, duke mos e konsideruar zhvillimin e këtij shërbimi si një prioritet strategjik dhe duke mos e mbështetur atë në objektiva afatgjata të mirë përcaktuara. **Pavarësisht punës së përkushtuar të Drejtoreshës së QEZHEF, [REDAKTUAR] dhe stafit të saj, Strategjia e Zhvillimit të Qëndrueshëm të Bashkisë Tiranë 2018-2022, si instrumenti i vetëm dhe më i lartë i planifikimit strategjik në nivel vendor, identifikon vetëm një objektiv strategjik sa i përket çerdheve dhe kopshteve, që lidhet me sigurimin e infrastrukturës.** Ky objektiv përkthehet në një plan pune të ndarë në ndërtimin e 8 çerdheve dhe 7 kopshteve të reja nëpërmjet PPP, si dhe në ndërhyrjet e nevojshme infrastrukturore në 2 çerdhe dhe 11 kopshte ekzistuese¹ deri në vitin 2020. Në këtë dokument nuk identifikohet asnjë prioritet tjetër strategjik që lidhet me të gjithë gamën e shërbimeve që ofrohet nga Bashkia apo QEZHEF, qoftë kjo në logjistikë, shëndetësi, ushqim, etj. Krahas kësaj, nga grupi i auditimit evidentohet se nuk ka një kuadër ligjor e rregullator të posatshtëm që orienton dhe përcakton ofrimin e të gjithë shërbimit në çerdhe dhe kopshte, që nga përcaktimi i organeve administruese, e në vazhdim me ato pjesëmarrëse në këtë proces, si dhe ato monitoruese. E njëjtë paraqitet situata edhe sa i përket Bashkisë Vlorë, e cila nuk ka asnjë prioritet apo objektiva strategjike për garantimin e një shërbimi sa më efektiv në kopshte dhe çerdhe. Mangësia kryesore që vihet re në këtë institucion, buron që nga forma e organizimit dhe rëndësia që i është kushtuar këtij shërbimi, pasi çerdhet dhe kopshtet në këtë qytet administrohen nga dy drejtori të cilat nuk kanë asnjë lidhje me këtë çështje, por që krahas detyrimeve dhe përgjegjësive prioritare që ato kanë, mbulojnë edhe shërbimin në kopshte dhe çerdhe. Administrimi i çerdheve dhe kopshteve në vendin tonë është ekstremisht heterogjen dhe në shumë raste vihet re një mungesë bashkëpunimi nga aktorët e përfshirë, kryesisht në dhënien e *feedback* nga ana e organeve monitoruese. Po kështu, vihet re se një pjesë e standardeve që aplikohen në fushën e menaxhimit të kopshteve dhe çerdheve janë shumë të hershëm dhe hartimi i tyre është mbështetur në një kuadër rregullator dhe struktura të cilat kanë ndryshuar ndër vite, e megjithatë këto dokumente ende nuk janë shfuqizuar. Nuk ka koherencë në dizenjimin e standardeve apo rregulloreve të nevojshme, pasi hartimi i tyre bëhet me iniciativa individuale të institucioneve të ndryshme sipas fushës së tyre të përgjegjësisë duke shkaktuar mbivendosje, përsëritje apo edhe kontradikta në përmbajtjen e tyre. Sa i takon transparencës së detyrimeve dhe përgjegjësive të institucioneve përgjegjëse për këtë shërbim, rezulton se kryesisht në Tiranë, gjatë vitit shkollor prindërit përballen me “kosto të fshehura” për pjesën më të madhe të nevojave që ka një shërbim i tillë si ujë, lodra, mjete didaktike, pajisje dhe orendi të tjera si lavatriçe, frigoriferë, soba ngrohje apo riparimi i tyre, arredime të ndryshme, etj. Në të dy rastet, Vendimet e Këshillit Bashkiak për tarifën nuk shoqërohen me asnjë studim apo përlllogaritje të kostove apo elementëve të marra në konsideratë për arritjen në këtë tarifë përfundimtare, por specifikohet vetëm që kjo tarifë mbulon

¹ Strategjia e Zhvillimit të Qëndrueshëm të Bashkisë Tiranë 2018-2022, Tabela nr. 30

ushqimin gjatë qëndrimit në kopshte/çerdhe, me nënkuptimin se të gjitha nevojat e tjera do të garantohen nga Bashkia. Ky shqetësim është adresuar edhe në artikuj në media për periudhën nën auditim².

Sa i takon drejtimit të dytë, atë të garantimit të një shërbimi sa më optimal gjatë qëndrimit në kopshte dhe çerdhe, grupi i auditimit ka marrë në shqyrtim çështjen e ushqimit në këto institucione që nga pranimi i këtyre artikujve e deri në servirjen e tyre tek fëmijët, shërbimin shëndetësor dhe higjiëno-sanitar të ofruar në këto institucione, si dhe garantimin e hapësirave dhe kapaciteteve fizike sipas standardeve në fuqi. Për sa më lart, në mënyrë të përmbledhur rezultoi se, në rastin e QEZHEF procedura e verifikimit dhe marrjes në dorëzim të artikujve ushqimorë nuk është parashikuar në mënyrë optimale. Ajo kryhet e nxituar për të arritur shpërndarjen e këtyre artikujve çdo ditë brenda ditës në të gjithë kopshtet dhe çerdhet e Tiranës, duke mbartur riskun e mos verifikimit të plotë dhe të detajuar të cilësisë dhe sasisë së artikujve. Për pasojë cilësia e këtij shërbimi cënohej nga pritja e gjatë e artikujve në kushte të papërshtatshme, mos verifikimi i detajuar i ambalazhimeve, apo peshimit të sasisë së plotë të marrë në dorëzim etj. Produktet ushqimore të menisë së ofruar, nuk janë plotësisht në përputhje me shijet e fëmijëve, shqetësim ky i evidentuar edhe në media³. Mos konsumimi i disa prej artikujve ushqimor në raste të përsëritura, nuk është marrë në analizë nga QEZHEF së bashku me specialistë të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale për modifikime të nevojshme. Megjithëse kushtet higjiëno-sanitare paraqiten pozitive, ka ende raste sporadike të cilat kanë nevojë për përmirësim, të tilla si zëvendësimi apo personalizimi i produkteve të higjiënës personale, apo dhe nevoja për investime në ambiente dhe orendi. Shërbimi shëndetësor dhe ai psiko-social nuk janë aspak në nivelin e duhur dhe kanë nevojë për rikonceptim të mëtejshëm. Me përjashtim të çerdheve të Tiranës, ky shërbim është ende në nivele formale dhe nuk garanton rezultatet për të cilat funksionon. Ndërkohë që për Bashkinë Vlorë rezultoi se nuk është garantuar shërbimi i duhur ushqimor dhe shëndetësor. Procesi i planifikimit dhe shpërndarjes së produkteve ushqimore nga ana e QE është jo eficient dhe nuk garanton respektimin e menisë së miratuar. Në tërësi stafi përgjegjës për administrimin dhe ofrimin e shërbimit në kopshte dhe çerdhe nuk ka njohuri të mjaftueshme të akteve normative që orientojnë garantimin e këtij shërbimi, kryesisht rregullore apo standarde higjiëno-sanitare apo të mirë ushqyerjes. Gjithashtu, u konstatua një shërbim mjekësor dhe psiko-social inekzistent si pasojë e mungesës së strukturave të posatshme përgjegjëse për administrimin e kopshteve dhe çerdheve pranë kësaj Bashkie, si dhe mungesa e bashkëpunimit dhe koordinimit mes Bashkisë, DAR rajonal dhe OShV Vlorë.

Aspekti tjetër i marrë në shqyrtim gjatë këtij auditimi lidhet me garantimin e ambienteve të përshtatshme dhe hapësirave fizike të nevojshme sipas standardeve të miratuara nga ku rezultoi se çështja e mbipopullimit të kopshteve dhe çerdheve është një problem shumë shqetësues i cili po trashëgohet vit pas viti dhe ende nuk po merret në shqyrtim me seriozitet për t'i dhënë një zgjidhje. Vitet e fundit është vënë re një angazhim i lartë nga institucionet vendore për përmirësimin e kushteve fizike që lidhen me godinat, pajisjet, orendi e mjetet didaktike, por sërish vërehet se

² <https://www.reporter.al/parate-e-prinderve-mbajne-hapur-kopshtet-publike-te-tiranes/>

³ <http://publik.live/menuja-per-femije-deshtimi-me-i-madh-i-blerina-bombaj/>

infrastruktura fizike nuk i përgjigjet në të gjithë shtrirjen e saj kërkesave bashkëkohore të standardeve. Përmirësime të dukshme hasen vetëm sa i takon rikonstrukcioneve të këtyre godinave në Tiranë, ndërkohë që gjenda e tyre në bashkinë Vlorë është e mjerueshme. Godinat në këtë qytet ndodhen në territore ku vështirësia për akses të fëmijëve është e pazakontë, ku megjithë vështirësitë e kushteve aspak të përshtatshme, si lagështi e theksuar, pellgje uji në hyrje, shkallë hekuri të improvizuara në anën e jashtme të ndërtesës, vendodhja e çerdhes në rrugicë dhe me trotuare që vështirëson kalimin e karrocave, fëmijët duhet të ndajnë ambientet e godinës pronë të Bashkisë me institucione të tjera jashtë fokusit të shërbimit parashkollor. Në të dyja qytetet, u vu re gjithashtu prania e portativëve për vaktin e gjumit, të cilat përbëjnë një shqetësim madhor për shëndetin fizik të fëmijës. Theksojmë në këtë rast se fjetja në kushte të pa përshtatshme dhe dëmet në formimin fizik gjatë kësaj moshe janë të pariparueshme. Po kështu, në të dy rastet u konstatua se si pasojë e mungesës së hapësirave të nevojshme, i njëjti ambient shërbente edhe për aktivitetet ditore dhe në përfundim të tyre ngriheshin tavolinat dhe shtroheshin portativët për fjetjen. Së fundmi, u konstatua masivisht mungesa e dhomave të veçanta të mjekut, psikologut dhe të izolimit në rast sëmundje të fëmijës, si dhe elementët e sigurisë për mbrojtjen nga emergjencat, apo kamerat në ambientet e godinave, në kundërshtim me standardet e projektimit.

Nisur nga konkluzionet e mësipërme të veprimtarisë audituese, duke synuar përmirësimin e mëtejshëm të rezultateve:

V E N D O S A:

I. Të miratoj Raportin e Auditimit me temë “Performanca e Kopshteve dhe Çerdheve”, të ushtruar në Bashkitë Tiranë dhe Vlorë dhe QEZHEF.

II. Të miratoj rekomandimet e përcaktuara dhe të kërkoj marrjen e masave për sa vijon:

I. Për Pyetjen: A mbështetet shërbimi në çerdhe dhe kopshte në objektiva strategjike të mirë përcaktuara dhe standarde bashkëkohore?

Gjetje:

- ✓ Pavarësisht gamës së gjerë të shërbimit që mbulojnë kopshtet dhe çerdhet, Bashkia Tiranë dhe Vlorë nuk kanë dokumente me prioritete strategjike për këtë çështje, me përjashtim të një objektivi të vetëm në Strategjinë e Zhvillimit të Qëndrueshëm të Bashkisë Tiranë 2018-2022, i cili lidhet vetëm me shtimin e kapaciteteve.
- ✓ Asnjë nga objektivat e QEZHEF nuk përmban indikatorë performance të matshëm ndërkohë që edhe në analizën e punës ato pasqyrohen në fomrë përshtatshme dhe të përgjithshme, por nuk pasqyrohen rezultate apo impakte të këtyre veprimeve.

- ✓ Në Bashkinë Vlorë çerdhet dhe kopshtet administrohen nga dy Drejtori të ndryshme dhe jo në formë të unifikuar, të cilat kanë funksione dhe qëllime krejtësisht të ndryshme dhe larg atyre të administrimit të kopshteve dhe çerdheve.
- ✓ Ka mangësi në bashkëpunimin dhe shkëmbimin e informacioneve me njësitë vendore nga ana e organeve të ndryshme që kryejnë inspektime apo monitorime.
- ✓ Një pjesë e standardeve që aplikohen në fushën e menaxhimit të kopshteve dhe çerdheve janë shumë të hershëm dhe hartimi i tyre është mbështetur në një kuadër rregullator dhe struktura të cilat kanë ndryshuar ndër vite, e megjithatë këto dokumente ende nuk janë shfuqizuar.
- ✓ Ende nuk janë hartuar Standardet e Zhvillimit, Përkujdesjes dhe Mirërritjes së Fëmijëve, si dhe Programet e Prindërimit në Komunitet, siç parashikohet në Agjendën Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2017-2020.

Për sa më sipër rekomandoj

- ✓ Bashkia Tiranë, QEZHEF dhe Bashkia Vlorë të marrin masa për hartimin e politikave konkrete zhvillimore dhe të mbështesin punën e tyre sa i takon administrimit të kopshteve dhe çerdheve në objektiva strategjike afatgjata SMART, të cilat të përfshijnë të gjithë elementët e shërbimit që garantohen nga këto organe.

Brenda vitit 2020

- ✓ Bashkia Vlorë të marrë masa për rishikimin dhe riorganizimin e strukturës së saj, duke i dedikuar një vend të rëndësishëm në organikë një sektori të posaçëm i cili t'i përkushtohet të gjithë çështjeve të administrimit të kopshteve dhe çerdheve brenda përgjegjësisë që buron nga Ligji për vetë-qeverisjen vendore.

Brenda vitit 2020

- ✓ Bashkia Tiranë nëpërmjet sektorëve të hartimit të politikave, në bashkëpunim me QEZHEF nëpërmjet Drejtorisë së Zhvillimit dhe Kujdesit, si dhe Bashkia Vlorë të marrin masa për hartimin e protokolleve të bashkëpunimit me aktorët e tjerë të përfshirë në procese monitoruese, inspektuese apo vendim-marrëse, ku të përcaktohen qartë aspektet e koordinimit dhe shkëmbimit të ndërsjelltë të informacioneve të nevojshme në kuadër të ofrimit të një shërbimi sa më eficient në kopshte dhe çerdhe.

Brenda 6 mujorit 2020

- ✓ Bashkia Tiranë, QEZHEF dhe Bashkia Vlorë të jenë iniciatorë dhe lobues lidhur me procesin e përditësimit të standardeve apo rregulloreve që aplikohen në administrimin e çerdheve dhe kopshteve, si dhe hartimin e një dokumenti standardesh gjithëpërfshirës dhe të unifikuar mbi këtë çështje.

Në vazhdim

II. Për Pyetjen: A janë të qarta dhe transparente përgjegjësitë dhe detyrimet e subjekteve nën auditim?

Gjetje:

- ✓ QEZHEF harton objektiva për ndërtimin e godinave të reja të kopshteve dhe çerdheve, apo ndërhyrje në menunë ushqimore, përgjegjësi të cilat janë përkatësisht të Bashkisë Tiranë dhe MSHMS.
- ✓ Menuja ushqimore që aplikohet në kopshte dhe çerdhe nuk ka asnjë përcaktim të qartë se si veprohet për rastet e fëmijëve me intolerancë ushqimore apo alergji të ndryshme.
- ✓ Krahas tarifës së ushqimit, pjesën më të madhe të nevojave në kopshte dhe çerdhe e garantojnë prindërit dhe jo Bashkia të cilët paguajnë për ujë, lodra, mjete didaktike, pajisje dhe orendi të tjera si lavatriçe, frigoriferë, soba ngrohje apo riparimi i tyre, arredime të ndryshme, etj. Ky fenomen haset më i reduktuar në Bashkinë Vlorë.
- ✓ Në standardet e ndryshme që aplikohen për shërbimin në çerdhe dhe kopshte ka përcaktime kontradiktore po edhe të përsëritura lidhur me ruajtjen e kampionëve të ushqimit, numrin e fëmijëve në grup, elementë të sigurisë apo mjedisit, etj.

Për sa më sipër rekomandoj

- ✓ Bashkia Tiranë dhe Vlorë nëpërmjet sektorëve juridikë të marrin masa për nisjen e konsultimeve për nevojën e ngritjes së një kuadri ligjor të veçantë dhe të posaçëm për të gjithë procesin e menaxhimit të kopshteve dhe çerdheve, i cili të përcaktojë qartë të gjithë aktorët që duhet të përfshihen në administrimin e kopshteve dhe çerdheve, rolet dhe përgjegjësitë e tyre, fushat e bashkëpunimit dhe inspektimit, mënyrën e llogaritjes së tarifave, rregullat dhe kushtet e regjistrimeve, etj. Për këtë rekomandojmë të merret në konsultim për shembull Ligji i Britanisë së Madhe për administrimin e kopshteve dhe çerdheve. Në këtë kuadër, si dhe duke marrë parasysh gamën e gjerë të elementëve që ofrohen në këto shërbime parashkollore, Bashkia Tiranë të vlerësojë mundësinë e shkëputjes së QEZHEF si një agjenci buxhetore më vete, me rritje të plotë të kompetencave administruese, në mënyrë që të menaxhojë vetë të gjitha nevojat.

Brenda 9 mujorit 2020

- ✓ Bashkia Tiranë dhe Bashkia Vlorë, nëpërmjet Këshillave Bashkiakë dhe grupeve të ngritura për këtë qëllim, të shoqërojnë me studime si edhe të bëjnë publike përlllogaritjen e kostove apo elementëve të marra në konsideratë për përcaktimin e tarifës së kopshteve dhe çerdheve. Për të shmangur shpenzimet e vazhdueshme dhe të pa dokumentuara të prindërve për nevojat që kanë kopshtet dhe çerdhet, bashkitë e mësipërme të vlerësojnë rigorozisht mundësinë e rritjes së buxhetit të alokuar për këtë shërbim.

Brenda 6 mujorit 2020

- ✓ Bashkia Tiranë, Bashkia Vlorë dhe QEZHEF, nëpërmjet specialistëve të financës, të marrin në shqyrtim ngritjen e një mekanizmi të posaçëm për administrimin e kontributeve të prindërve në përputhje me aktet ligjore në fuqi për administrimin e cash-it.

Menjëherë

- ✓ Bashkia Tiranë, Bashkia Vlorë dhe QEZHEF të kërkojnë bashkëpunimin e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale për modifikimin e menusë ushqimore, duke përfshirë edhe rastet e fëmijëve me intoleranca ushqimore apo alergji të ndryshme.

Menjëherë

III. Për Pyetjen: A është garantuar shërbimi i duhur ushqimor dhe shëndetësor në çerdhe dhe kopshte?

Gjetje:

Për Bashkinë Tiranë

- ✓ Verifikimi, kontrolli dhe marrja në dorëzim e mallrave "Artikuj ushqimorë" kryhet pranë QEZHEF çdo ditë. Ky proces nuk arrin të përfundojë në orën 10:00, ashtu si parashikohet në rregulloren e procedurave për këtë qëllim.
- ✓ Produktet mish, bulmet dhe vezë mbërrijnë të parat në QEZHEF dhe qëndrojnë në pritje për rreth 3 orë deri në përfundim të gjithë procesit, jo gjithmonë në kushte frigoriferike.
- ✓ Artikulli "Bizele" vjen në formë të ngrirë duke qenë se nuk është gjithmonë produkt i sezonit.
- ✓ Në të gjitha rastet e peshimit të artikujve "Fruta-perime" ky proces nuk u krye nga komisioni, por nga shpërndarësit e QEZHEF, të cilët tërhiqnin direkt nga mjeti i furnitorit produktet të cilët një pjesë i peshonin e një pjesë jo.
- ✓ Në kopshtin nr. 6 u konstatua mos respektim i menusë ditore.
- ✓ Në shumë raste u konstatuan teprica të mëdha të ushqimeve nga vakti. Disa nga ushqimet pjesë e menusë, si sallata me perime të ziera, tërshëra me qumësht, tërshëra me kos etj, nuk konsumoheshin plotësisht nga fëmijët.
- ✓ Në kopshtin nr. 36 ambientet e fjetjes ishin me ajër të rënduar si pasojë e higjienës jo të mirë të dyshekëve dhe lagështisë së pjesshme. Në këtë kopsht ishin lyer ambientet e përbashkëta, korridoret dhe shkallët, ndërsa në ambientet e fjetjes vihej re dukshëm mungesa e lyerjes.
- ✓ Mungojnë peshqirët e duarve të veçantë për çdo fëmijë dhe të personalizuar. Në pjesën më të madhe të rasteve ato janë tepër të konsumuar.
- ✓ Në kopshtin nr. 6 makina larëse ishte jashtë funksionit dhe teshat lahen me dorë.
- ✓ Librezat shëndetësore të punonjësve ishin jashtë afatit të vlefshmërisë ndërkohë që për stafin e kuzhinës nuk respektohej rinovimi i tyre çdo 6 muaj.
- ✓ Në asnjë prej kopshteve nuk u evidentuan regjistra apo kartela mjekësore që të dëshmonin punën e kryer nga mjeku.
- ✓ Në kopshtin nr. 36, mjeku i OSHVT kryente peshimin e fëmijëve ndërkohë që ata konsumonin vaktin e drekës. Ai nuk dispononte regjistrin e të dhënave të fëmijëve pasi ishte voluminoz, gjithashtu edhe kartelat e fëmijëve nuk ishin të plotësuara pasi nuk kishte të tilla në dispozicion.
- ✓ Mjeku i QEZHEF ka hartuar planin e masave parandaluese gjatë stinës së nxehtë për vitin 2017 më datë 08/08/2017 në përfundim të kësaj stine, ndërkohë që duhet të dërgohej në muajin maj.

- ✓ Nuk rezultoi të kishte pothuajse asnjë gjurmë të punës së kryer nga psikologu në kopshtet e përzgjedhura në mënyrë rastësore, me përjashtim të disa rasteve ku u konstatua prezenca e disa raporteve të përgjithshme ose planesh pune vjetore. Nuk rezultoi asnjë regjistër i vlerësimit psiko-social të fëmijëve të regjistruar në kopshte, as dosje e veçantë për fëmijë të identifikuar me ç'rregullime të spektrit autik ose problematika të tjera për periudhën objekt auditimi. Nuk rezultoi asnjë plan ndërhyrje për fëmijë me nevoja të veçanta, as ndjekje e ecurisç periodike të tyre

Për Bashkinë Vlorë

- ✓ Nuk ka një procedurë të mire përcaktuar dhe miratuar të marrjes në dorëzim dhe shpërndarjes së produkteve ushqimore nga ana e QE.
- ✓ Praktika e ndjekur në lidhje me marrjen në dorëzim ishte e papalotë nga ana e dokumentacionit justifikues.
- ✓ Në asnjë rast nuk zbatohet menuja ushqimore e miratuar sa i takon gramaturës dhe kalorazhit. Gatimi kryhet në të gjithë sasinë e mbërritur në kopshte dhe çerdhe dhe në fund të konsumimit shpërdorohet kur është me tepri, apo çenohet sasia e nevojshme për t'u shpërndarë në një numër më të madh fëmijësh se sa ai parashikuar.
- ✓ Në kopshte dhe çerdhe nuk afishohen menutë e ushqimit.
- ✓ Kampionet ushqimore nuk ruhen në kushte të përshtatshme dhe në disa raste mungonin.
- ✓ Bashkia nuk ushtron procese monitorimi në lidhje me respektimin e menisë, garantimin e higjienës dhe shërbimeve të tjera.
- ✓ Ka mungesë të theksuar të elementëve të higjienës në kopshte dhe çerdhe. Shumë nga këto elementë nuk janë të personalizuar dhe janë tejet të konsumuara për përdorim, si rasti i peshqirëve.
- ✓ Shërbimi i mjekut në kopshte dhe çerdhe rezulton inekzistent, ndërsa ai psiko-social është tepër formal
- ✓ Mungojnë regjistrat e vlerësimit psikosocial të fëmijëve sipas indikatorëve të përcaktuar, po kështu nuk dokumentohej identifikimi, referimi apo ndjekja e fëmijëve me probleme të spektrit autik.

Për sa më sipër rekomandoj

- ✓ QEZHEF nëpërmjet Drejtorisë së Financës dhe Administrimit të marrë masa për përcaktimin e një grafiku me orare të veçanta të mbërritjes së furnizimeve me artikuj ushqimorë, duke përcaktuar mbërritjen e produkteve të mishit vezëve dhe bulmetit të fundit në radhë, për të eliminuar pritjen e tyre me orë dhe në kushte jo frigoriferike.

Menjëherë

- ✓ Bashkia Tiranë dhe QEZHEF dhe Bashkia Vlorë, të hartojnë një agjendë takimesh mes tyre dhe strukturave që mbulojnë shërbimin e mjekut dhe psikologut, e cila të finalizohet me një marrëveshje bashkëpunimi mes institucioneve, ku të përcaktohen përgjegjësitë konkrete dhe detyrimet e ndërsjellëta për të garantuar një shërbim real dhe jo fiktiv në këto institucione.

Brenda 6 mujorit 2020

- ✓ Bashkia Tiranë nërmjet DPN3 dhe Bashkia Vlorë nëpërmjet Qendrës Ekonomike, të marrin masa për zëvendësimin e të gjitha elementeve të higjienës personale të fëmijëve tejet të amortizuara, si dhe ofrimin e menjëhershëm të shërbimeve bazike të mirëmbajtjes sapo ato konstatohen (sipas gjetjeve të listuara më lart).

Menjëherë

- ✓ Bashkia Tiranë dhe QEZHEF të zhvillojnë konsultime me specialistë të MSHMS për analizimin e situatës së mos konsumimit të disa prej produkteve ushqimore në kopshte dhe çerdhe, si dhe mundësinë e modifikimeve të nevojshme të menusë ushqimore. Në këtë kontekst të diskutohet gjithashtu, mundësia e eliminimit të produkteve të cilat nuk janë të stinës dhe që aktualisht konsumohen të ngrira.

Brenda mujorit 2020

- ✓ QEZHEF nëpërmjet Drejtorisë së Financës dhe Administrimit dhe Bashkia Vlorë nëpërmjet Qendrës Ekonomike, të vlerësojnë mundësinë e furnizimit të kopshteve dhe çerdheve me produktet ushqimore 1 herë në javë, duke iu referuar forcës së përlogaritur si një mesatare javore, për të shmangur disbalancat e krijuara nga ndryshimi i forcës ditore në rastin e Bashkisë Vlorë dhe eliminimin e risqeve të sipër përmendura që vijnë nga rastet e kthimeve të produkteve, apo procedurës së përshpejtuar të marrjes në dorëzim të artikujve ushqimorë në rastin e QEZHEF.

Brenda vitit 2020

- ✓ Qendra Ekonomike pranë Bashkisë Vlorë të marrë masa për hartimin dhe miratimin e procedurave të planifikimit dhe marrjes në dorëzim të produkteve ushqimore, si dhe të garantojë mbajtjen e rregullt të dokumentacionit që i bashkëlidhet praktikës së marrjes në dorëzim të tyre, përfshirë raportet e analizave të çdo produkti. Për këtë qëllim mund të përdoret si praktikë e mirë dokumenti i hartuar nga QEZHEF për këtë qëllim.

Brenda 6 mujorit 2020

- ✓ Bashkia Vlorë të marrë masa për ngritjen e grupeve të monitorimit me fokus respektimin e menusë ushqimore dhe cilësisë së gatimit si dhe kushteve të higjienës, si dhe të hartojë plane veprimi për zgjidhjen e situatës nga gjetjet që do të konstatohen.

Menjëherë

IV. Për Pyetjen: A ofrojnë mjediset e jashtme dhe të brendshme kushtet optimale për mirërritjen e fëmijëve?

Gjetje:

- ✓ Në pjesën më të madhe të rasteve mbipopullimi në kopshte dhe çerdhe ka cënuar jo vetëm standardet e hapësirave, por edhe atë edukator/fëmijë.
- ✓ Objektivi strategjik i Bashkisë Tiranë, për vënien në zbatim të mundësisë për inkorporimin e disa kopshteve brenda godinave të shkollave 9-vjeçare, nuk është realizuar;

- ✓ Objektivi strategjik i Bashkisë Tiranë, për përmirësimin e cilësisë dhe garantimin e objekteve të reja dhe sipas standardeve në funksionim të shërbimit parashkollor nëpërmjet PPP, nuk është realizuar;
- ✓ DPN3 shfaq vonesa apo neglizhencë në përmbushjen e nevojave për ndërhyrje në infrastrukturën e brendshme dhe të jashtme në çerdhe dhe kopshte. Në shumë raste, procedura të mirëmbajtjes për orendi të ndryshme financohen nga prindët;
- ✓ Në Bashkinë Vlorë, nuk ka asnjë sektor/drejtori të profilizuar dhe përgjegjës lidhur me shërbimin parashkollor dhe as objektiva strategjike për zhvillimin e këtij shërbimi;
- ✓ Bashkia Vlorë nuk i përgjigjet nevojave elementare infrastrukturore në kopshte dhe çerdhe. Vakti i gjumit kryhej në dysheqe në tokë apo në portative dhe në një rast edhe në ballkonin e modifikuar me vetratë të kopshtit;
- ✓ Ambientet e brendshme nuk sigurojnë hapësirat e domosdoshme si: zyra e mjekut, psikologut, shërbimit social, ambientet e zonës aktive, ngrënies dhe fjetjes. Tualetet në disa kopshte/çerdhe nuk plotësonin kushtet minimale;
- ✓ Nëpër kopshte/çerdhe nuk ka të instaluar kamera sigurie dhe as sistemi i mbrojtjes nga zjarri apo elementët e sigurisë në rast emergjencash. Po kështu mungojnë sistemet për njoftimin e rrjedhjeve të gazit;
- ✓ Në të gjitha rastet u konstatua përdorimi i makinave larëse jo profesionale me kapacitet të ulët (përdorim familjar), ndërkohë që numri i fëmijëve që frekuentojnë çdo kopsht është shumë i lartë, mesatarisht 200 fëmijë;
- ✓ Lodrat në ambientet e jashtme dhe të brendshme nuk ishin të përshtatshme dhe komfort standardeve. Disa godina në ambientet e jashtme të tyre kanë stola të vjetër, ose mangësi të tyre si dhe të tendave të diellit për mbrojtjen e fëmijëve nga efektet natyrore (diell, shi, erë);
- ✓ Në pjesën më të madhe të kopshteve/çerdheve të vizituara ambienteve të brendshme u sigurohet sistemi ngrohjes, por kanë mangësi në sistemin e ftohjes gjatë stinës së nxehtë.

Për sa më sipër rekomandoj

- ✓ Duke synuar një zgjidhje afatgjatë për infrastrukturën e munguar të shërbimit parashkollor, Bashkia Tiranë dhe Bashkia Vlorë, në bashkëpunim me Shoqatën e Ndërtuesve, të vlerësojnë mundësinë që gjatë dhënies së lejeve të reja të ndërtimit, këta investitorë të kenë detyrimin e garantimit të hapësirave sado të vogla në katet e para për integrimin e kopshteve dhe çerdheve të reja;

Brenda vitit 2020

- ✓ Bashkia Tiranë, Bashkia Vlorë dhe QEZHEF të intensifikojnë përpjekjet për vendosjen e kontakteve të vazhdueshme me OJF apo donatorë të huaj për mundësimin e pajisjeve apo orendive të cilat trajtuar më lart rezultojnë jashtë standardeve, në funksion të garantimit të një shërbimi ditor sa më efektiv në kopshte dhe çerdheve.

Në vazhdim

- ✓ Bashkia Tiranë dhe Vlorë nëpërmjet sektorëve të Buxhetit, të marrin në studim mundësinë e rialokimit të buxhetit apo shtimin e fondeve në dispozicion të

investimeve në kopshte e çerdhe për të garantuar minimalisht nevojat elementare të këtyre institucioneve si sistemi i ftohjes në stinën e nxehtë, lodrat e përshtatshme në ambientet e jashtme dhe të brendshme, zëvendësimin e produkteve të higjienës personale, etj, elementë të cilët aktualisht po garantohen nga kontributet e prindërve.

Menjëherë

Me ndjekjen dhe kontrollin e zbatimit të detyrave dhe masave të përcaktuara në këtë vendim, ngarkohet Departamenti i Auditimit të Performancës.

Grupi i auditimit

Redina Karapici

Eva Kasmi

Eva Kushta

Bujar LESKAJ

KRYETAR